

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 5. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Težka borba poljedel-skega delavstva.

Nekoliko odgovora na socialistično demagogijo

Nimamo točnih števil o tem, koliko poljedelskih delavcev je v Sloveniji in v vsej državi. Gotovo pa je, da je v Sloveniji nad 15.000 poljedelskih delavcev in da večina tega delavstva biva v Prekmurju. Svoj kruh si služi z delom na veleposestvih. Toda doma v Sloveniji ni dovolj prilike za zaposlitev, zato hodi okoli polovica vsega delavstva — in to so večinoma iz Prekmurja — poiskati si dela in jela izven Slovenije: v Vojvodino, v Francijo, v Nemčijo in drugam.

Svoj čas je to delavstvo dobro zaslužilo in prineslo domov lepe denarje. Toda zadnja leta je vedno slabše. Poljedelsko delavstvo ni zavarovano za bolezen in nezgode, ne spada pod zakon o minimalnih plačah in ne bo zavarovano za starost, onemoglost in smrt.

Dolga leta so imele socialistične strokovne organizacije monopolno stališče med poljedelskim delavstvom. Toda v vseh teh dolgih letih niso zanj ničesar napravile. V letu 1922 je bila prilika, da bi se vneslo poljedelske delavce pod določbe zakona o zavarovanju delavcev, in poljedelski delavci bi bili danes zavarovani za bolezen, nezgodo, starost, onemoglost in smrt ter bi bili člani Delavskih zbornic. Toda socialisti se tedaj za poljedelske delavce niso zavzeli, ker »ne predstavljajo poljedelski delavci,« kakor se je eden socialističnih voditeljev izjavil, »za socialiste nobene vrednosti, jih je težko organizirati in kot kmetovalce za socialistične ideale težko navdušiti.«

Socialisti so sicer ustanovili svojo organizacijo za poljedelske delavce (Zemaljski savez poljeprivrednih radnika), toda ta organizacija je držala roke križem vedno in povsod, ko so se reševala težka delavska vprašanja. Zlasti pa se ta organizacija ni nikdar brigala za slovenske, zlasti za prekmurske poljedelske delavce. Pač, na Belju so nekoč včlanili naše slovenske delavce v zgoraj navedenem »savezu«, pobirali po 3 din na teden, nato pa je dotični blagajnik z nekaj tisočaki čez noč zginil. Večje koristi pa slovenski in tudi ostali delavci od socialističnega »delovanja« niso imeli!

Zato ni čudno, ako so začeli iskati delavci novih potov za rešitev svojih težkih vprašanj. Hrvatski delavci so se organizirali v »Gospodarski slogi«, naši slovenski delavci pa so ustanovili svojo »Zvezo poljedelskih delavcev« s sedežem v Soboti.

Socialistom to seveda ne gre v račun, pa v svojem časopisju napadajo »Gospodarsko slogo« in našo »Zvezo poljedelskih delavcev«, čes, da za poljedelsko delavstvo nista še ničesar storili. Ni naša naloga, da branimo »Gospodarsko slogo«, Hrvatje bodo že sami opravili s sodrug; v veliki meri so to že opravili tako temeljito, da so socialisti že redkost na Hrvaškem. Pač pa moramo zavrniti socialistično demagogijo, v kolikor tiče naše »Zveze poljedelskih delavcev« v Soboti (ZPD). Naša ZPD je stara komaj pol leta, pa ji je uspelo, da je v tem kratkem času pridobila v svoje vrste 3637 oseb. To boli socialiste! Še bolj pa boli socialiste in njihove »saveze« to, da se je začela naša organizacija resno in stvarno zanimati in boriti za poljedelske delavce. Uspehi se kažejo povsod. Seveda ni mogla ta mlada organizacija čez noč nadomestiti tega, kar so socialisti v 20 letih zapravili in razdejali. Socialisti se boje za svoje mošnjčke, boje se, da delavstvo spregleda in jim s tem uide molzna krava. Kajti drugaga kot na molzno kravo socialisti delavstva itak ne gledajo.

Še nekaj vprašanj našim socialistom: Kje ste bili lansko leto, ko se je delala uredba o minimalnih plačah in ko nas še ni bilo? Mi imamo točne informacije, da niste storili nobenih resnih korakov za to, da bi tudi poljedelski delavci dobili minimalne plače.

Kje ste bili socialisti vseh dvajset let, ko so delavci morali podpisovati sramotne pogodbe? Ali je mar naša ZPD kriva, da so se sklepale take pogodbe? Vaše zveze ni bilo niti, ko so se letos sklepale po-

Mogočni tabori — dokaz zavednosti našega slovenskega ljudstva.

Mogočen val gre po slovenski zemlji. Naša slovenska katoliška prosveta, ki je bila pod prejšnjimi režimi pritisnjena ob tla, je po zaslugi g. dr. Korošca in sedanjje vlade zopet svobodno zadihala. Z vso žilavostjo se je podala zopet na delo med ljudstvo in letos nam že kaže krasne sadove tega dela. Tabor se vrši za taborom, eden mogočnejši od drugega. Pretečeno nedeljo sta bila zopet dva taka tabora: eden v Škofji Loki, drugi v Mozirju.

Na taboru v Škofji Loki se je zbralo nad 5000 ljudi. Prispel je tudi slovenski voditelj dr. Korošec, katerega so množice pozdravljale z nepopisno navdušenostjo. Slavnostni govornik dr. Fajdiga je naglašal, da je Škofja Loka v novejši zgodovini doživela samo tri takšne slavnostne dneve: 15. oktobra 1918 je prinesel dr. Korošec veselo vest o polomu avstro-ogrske monarhije, 23. avgusta 1931 so se zopet zbrali tisoči ljudstva, da proslave desetletnico našega vladarja in 35 letnico zastave prosvetnega društva. Takrat je oblast zborovanje prepovedala, govornika dr. Natlačen in pisatelj Finžgar pa nista smela govoriti. Tretji veliki praznik pa

je sedANJI tabor, praznik oživiljenja škofjeloške prosvete. Na taboru so govorili banski inspektor Ivan Dolenc, škofjeloški župan Zihel in predsednik Krekovega prosvetnega okrožja župnik Podbevšek. Pred slavnostnim zborovanjem je bila sv. maša, pri kateri je bila blagoslovljena nova zastava škofjeloškega prosvetnega društva. Krasna manifestacija se je zaključila popoldne z uspehim telovadnim nastopom, na katerem je slovenska mladina pokazala svojo strumnost in korenjaštvo.

Prav tako veličasten je bil tabor slovenskih fantov in mož v Mozirju. Tukaj, v osrčju zgornje Savinjske doline, se je zbralo v nedeljo nad 3000 zavednih Slovencev, ki so mogočno manifestirali za slovenske ideale. Na taboru so govorili predsednik mozirske prosvete Remše, šolski upravitelj Zorko Kotnik, predsednik fantovske podzveze prof. Bitenc, Matko Jamnik iz Radmirja, Ivan Palir iz Polzele in mariborski podžupan Franjo Žebot. Dopoldanskemu taboru je sledila popoldne prireditev na telovadišču, kjer je nastopila mladina pri skupni in orodni telovadbi.

Vojna v Španiji.

Medtem ko se velesile »posvetujejo«, se je pričela odločilna borba za Madrid

V Londonu se še vedno nadaljujejo seje odbora za nevmešavanje, v katerem ugibajo velesile, kako bi rešile neprijetno špansko zadevo. Teh sej se udeležujejo zastopniki Nemčije in Italije zaenkrat samo kot opazovalci, vendar pa se zdi, da bodo vstopili v odbor kmalu kot članici. Nemčija in Italija sta namreč simpatično sprejeli angleški predlog, v katerem so Angleži pripravljeni priznati generala Franca kot vojskujočo se stranko v Španiji pod pogojem, da se prostovoljci tako na Francovo kakor na madridski strani umaknejo iz Španije. Angleži zahtevajo najprej umik prostovoljcev, potem pa bodo priznali Franca. Italijani in Nemci pa zopet narobe: najprej priznanje Franca, potem šele umik prostovoljcev. Okoli tega vprašanja se sedaj v londonskem odboru vse vrtili n zdi se, da se bo še dolgo vrtelo.

Medtem pa se v Španiji sami priprav-

ljajo veliki dogodki. Rdeči so izmenjali poveljnika Madrida generala Miajo, ki je žrtvoval pri zadnji ofenzivi 20.000 mrtvih, da bi rešil Madrid usodnega obroča ter prodrli Francovo bojno črto, pa ni dosegel ničesar. Franco pa je začel sedaj veliko ofenzivo, pri kateri je vrgel proti Madridu skoraj pol milijona vojakov. Poveljstvo nad francosko armado pred Madridom je prevzel njegov najboljši general Yague, ki si je pridobil svoječasno za osvoboditev Alcazarja toliko zaslug. Na madridski fronti je Franco zbral ogromen vojni material, zlasti težko topništvo ter močno letalstvo. Poleg tega je začel še z ofenzivo pri Teruelu, da bi tam privezal rdečo vojsko, da ne bi mogla razviti vseh svojih sil za obrambo Madrida.

Nevtralni strokovnjaki, ki opazujejo Francovo ofenzivo, izjavljajo, da je usoda španske prestolice sedaj zapečaten.

Vojna med Japonsko in Kitajsko.

Brez vojne napovedi so se začele sovražnosti med Kitajsko in Japonsko. Japonska je poslala na pomoč mandžurskim četam novo armado 100.000 mož, obenem pa je odredila mobilizacijo treh milijonov rezervistov. Tudi Kitajska mobilizira ter sidi, da bo spravi maršal Čangkašek skupaj armado 500.000 mož, ki bo moderno oborožena. Kitajska razpolaga tudi z dobrim topništvom in močnim letalstvom. Večji spopadi so se že vršili v okolici Pekinga, katerega hočejo Japonci obkoliti in zasesti. Kitajci se žilavo branijo ter so pokazali, da so Japoncem enakovredni nasprotniki. Kitajska je bila pripravljena na mirno poravnavo spora, katerega pa Japonska noče. Stavila je namreč Kitajcem tako težke pogoje, da jih niso mogli sprejeti. Japonska zahteva, da mora priti vsa severna Kitajska, in sicer tri najbogatejše province, pod japonsko oblast. Kitajska mora stopiti z Japonci v zvezo v protikomunistični fronti. Vse častnike, ki so protijaponskega mišljenja, mora Kitajska odstraniti iz armade. Peking mora zasesti japonsko vojaštvo.

Najnovejša poročila sicer poročajo, da so Kitajci sprejeli del japonskih predlogov in da je prišlo do sporazuma med Japonci in Kitajci, vendar pa nevarnost vojne še ni popolnoma odstranjena.

Zanimivo je ozadje tega najnovejšega

godbe. Obljubljamo pa, da bodo pogodbe, ki jih bomo — in to že prihodnje leto — mi sklepali, drugačne in za delavce ugodnejše.

zapletljaja. Ozadje je popolnoma gospodarskega značaja. Japonska si hoče na vsak način podjarmiti kitajski gospodarski trg. Japonska industrija se je tako razmahnila, da že zdavnaj pokriva vse domače potrebe Japoncev. Z dumpingom je skušala japonska industrija spraviti svoje izdelke na inozemske trge, toda države so se proti dumpingu zavarovale z uspešnimi sredstvi, da so očuvalle svojo domačo industrijo. Najnaravnnejši trg bi bila za japonsko blago Kitajska. Kitajsko gospodarstvo je v zadnjih letih neverjetno napredovalo ter se nahaja država v znatnem blagostanju, ima urejeno in dobro valuto ter je ena največjih odjemalk za najraznovrstnejše blago, ki se uvaža iz Amerike in Evrope. Japoncem pa je kitajski trg zaprt zaradi bojkota proti japonskemu blagu, ki ga Kitajci z vso doslednostjo izvajajo. Da si osvoji ta trg ter zatre odpor domačega kitajskega prebivalstva proti japonskemu blagu, je Japonska segla po orožju. Poleg tega ji dišijo velikanska rudna bogastva, ki se nahajajo v provincah, katere zahtevajo Japonci. Tu so ogromna ležišča dobrega črnega premoga, železnih rud, antimona, volframa in raznih redkih kovin. Za japonsko industrijo bi bile take rudninske rezerve ogromnega pomena. Seveda se pa tudi Kitajska brani, da bi jo enostavno oropali najbogatejših pokrajin...

Poljedelski delavci! Odprite oči, otre-site se socialističnih pijavk in pristopite v našo »Zvezo poljedelskih delavcev« v Murski Soboti!

Več medsebojne ljubezni!

Največja nesreča za delavski stan je dejstvo, da imamo vse premalo smisla za skupnost, za vzajemno pomoč, za solidar-nost, skratka, premalo je v nas medsebojne ljubezni in medsebojnega zaupanja. Da je to res, vidimo iz tega, da smo še zelo daleč od tega, ko bo vsak delavec v strokovni organizaciji. In vendar se naše stanje ne bo izdatno izboljšalo, dokler ne bo vse delavstvo organizirano. Mi, delavci, znamo dobro zabavljati čez slabe razme-re, znamo tudi zabavljati čez slabe kolektivne pogodbe, ne pomislimo pa, da je naša sveta dolžnost delati v strokovni organizaciji. Zavedajmo se tega, da je strokovna organizacija le v toliko močna, v kolikor jo mi podpiramo in z njo sodelujemo. Medsebojno zaupanje in medsebojna ljubezen sta oni lastnosti, ki sta omogočili prvim kristianom zmago nad poganskim Rimom. Kadar bosta ti dve lastnosti proniknili v naše delavske mase, bomo z lahkoto premagali poganski kapitalizem. Medsebojna ljubezen in zaupanje pa pride do izraza le v organizaciji, s katero dobimo potrebno enotnost v nastopu, enotnost, ki je predpogoj za uspeh.

Rekel bo ta ali oni: »Vse to nam je že znano!« In vendar ne storiš, kar je tvoja dolžnost. Še vedno čakaš in odlašiš s pristopom v strokovno organizacijo. Nočes sodelovati s svojimi tovariši pri gradnji boljše bodočnosti. S tem si že pokazal, da stvari ne razumeš, ali pa hočeš kot trot živeti na račun drugih. Naš čas je čas organiziranega nastopa vseh delovnih slojev brez izjeme in ta naš čas ukazuje vsakemu, da stori svojo stanovsko dolžnost in da se strokovno organizira. To zahtevajo tudi tvoje osebne koristi in koristi tvoje družine. Bodi torej mož in vstopi v svojo strokovno organizacijo ZZZD ter pridobi še vsaj enega svojih tovarišev, da tako čimprej pride čas, ko boš lahko delal tudi zase in ne samo za kapitalista, da boš sodelavec in ne suženj podjetnikov.

Zato še enkrat: Več medsebojne ljubezni in zaupanja, zaupanja tudi v svojo strokovno organizacijo!

L.

Iznajditelj radia umrl.

V starosti 63 let je umrl slavni italijanski iznajditelj Guglielmo Marconi. Njegov največji izum je radio. Po dolgoletnih poskusih se mu je leta 1895 prvič posrečilo prenesti brzozjavne znake brez žice na kratko razdaljo. Leta 1896 je že dobil v Angliji patent na praktičen sistem brezžičnega brzojavljanja. Leta 1899 je brzojavil že brez žice čez Rokavski preliv, leta 1901 pa je dosegel z brezžičnimi valovi že Ameriko. Živel je večinoma v Londonu in Ameriki ter se neprestano pečal z izpopolnjevanjem svojega izuma. Leta 1929 mu je bila podeljena Nobelova nagrada za fiziko. Italija ga je zelo častila, bil je rimski senator, častni predsednik italijanske akademije znanosti in je dobil od kralja naslov markiz.

Uspehi brezbožne sovjetske petletke.

Leta 1932 so borbeni brezbožniki nazna-nili svojo petletko. Naloga te petletke je bila v tem, da bi v teku petih let morala za vedno izginiti vera in Bog iz srca vsakega sovjetskega državljanja. A glej, uspeh te petletke objavlja moskovska »Pravda« z dne 7. maja tako-le:

Zveza borbenih brezbožnikov dela zelo slabo, izgubila je vso vmeno. V celi vrsti oblasti so se oddelki zveze razšli, ustavili so svojo delavnost. Izdaja protiverske literature se je skrčila do neznatnosti, zlasti nedostaja popularnih letakov. Ni delavnih ljudi, lenoba in pajčevina se opaža tudi na drugih oglih in delih brezbožne fronte. Za poslednjih šest let ni dalo vodstvo niti enega navodila za brezbožno udejstvovanje, zadušila se je brezbožna propaganda v klubih in knjižnicah. Likvidirali so brezbožni oddelki pri višjih učnih zavodih, na stran se potiskajo brezbožni muzeji. Dejansko se ne izpolnjuje načrtno delo komсомола, da bi mladini pojasnjeval škodo te prazne vere in verskih predsodkov, organizirajoč v ta namen posebne krožke in predavanja.

To je prva zmaga ruskih vernikov. — »Šturm« na nebesa, kot so brezbožniki rekli, je končan. Tisti, ki so »šturmali«, so se razbežali v brezdelje.

A ista številka »Pravde« piše dalje: Verski predsodki še tlijo v spoznanju ostalih množic naroda. To je druga zmaga. Narodne množice so ohranile vero svojih očetov in delo najbolj silnega in najbolj plemenitega iz vseh vzgojnih sredstev se je nadaljevalo.

In še tretjo zmago nam naznanja ista »Pravda«. Delavnost cerkvenih služabnikov se je očitno pomnožila. Ti agitirajo, da se cerkve zopet odpro. Njihov vpliv sega v kolhoze. Ne vplivajo samo na stare ljudi, marveč tudi na mladino. Razširjajo

svoj vpliv na sovjetsko šolo, silijo deco, da obiskuje cerkev in izvršuje verske vaje.

Vsa ta dejanja so vznemirila sovjetsko oblast. Zdaj zopet mobilizira brezbožnike, vžiga njihovo ognjevitost in jih pelje na nove napade. Toda zbrana brezbožna armada ima zdaj ovit pomirjevalen plakat: »Verniki niso — vrangi sovjetske oblasti.« Z verskimi predsodki se je treba boriti z odkrito brezbožno propagando, ne pa z administrativno kaznijo. Tako poroča list »Znamja Rossii« št. 6-7, in navaja še druge razloge, po katerih se more sklepsti, da se bliža sovjetska katastrofa. »Uho lovi šum daljnih glasov, kakor se zdi, se bliža nevihta.« A. K.

Politične vesti.

Konkordat v narodni skupščini. Sedanja vlada je med drugimi še nedokončanimi posli podedovala od prejšnjih vlad tudi konkordat, ki je bil sklenjen med našo državo in Sv. stolico. Konkordat je podpisala že Jevtičeva vlada, vendar ga takrat narodna skupščina še ni ratificirala. Vlada je dala sedaj konkordat na dnevni red zasedanja ter ga je spravila pred narodno skupščino. To priliko so izbrali JNSarji in ostali nasprotniki sedanje vlade, da bi ji delali težkoče. Pridobili so za svoje načrte tudi višje pravoslavne cerkvene kroge in tako se jim je posrečilo, da so zanesli politiko na čisto versko področje, kar nikakor ni v prid sožitju med narodi naše države. Šest milijonov ljudi v Jugoslaviji, tedaj skoraj polovica, je katoličanov, ki morajo z vso upravičenostjo zahtevati, da uživa katoliška cerkev iste pravice, kakor jih je država priznala pravoslavni in muslimanski veroizpovedi. — Konkordat je že bil pred skupščinskim odborom ter je bil sprejet z večino glasov. V parlamentu se je obravnaval več dni ter so bile razprave izredno ostre.

Zadružni zakon je obravnavala narodna skupščina. Zakon je v skupščini obrazložil minister Vojislav Djordjevič. Z njim se bo enotno uredila zadružna zakonodaja za vso državo. Zadruga ostanejo popolnoma samostojne, država jih bo samo nadzorovala glede poslovanja potom revizorjev zadružnih zvez. Važno je določilo, da so voditelji zadrug odgovorni za škodo, ki jo povzročijo po svoji krivdi. Zakon je parlament sprejel z 206 proti štirim glasovom.

V tajništvu JNS v Beogradu so se fabricirali protidržavni letaki. Zadnje dni je bil Beograd naravnost preplavljen z letaki protidržavne vsebine. Oblasti so ugotovile, da prihajajo ti letaki iz glavnega tajništva JNS. Zaradi tega je policija napravila preiskavo v tajništvu ter zaplenila ogromno količino letakov, in sicer kar 44 različnih vrst z različno vsebino. Vsi pa so bili polni hujškanja proti vladi in proti sedanjemu redu v državi. Zaradi zaplenbe teh letakov je nastala v vrstah JNS velika pobitost. Proti sestavljalcem in širiteljem teh letakov je bila vložena ovadba na pristojna mesta.

Čehoslovaška kriza. Čehoslovaški finančni minister dr. Kalfus je odstopil, ker ni hotel pristati na sklep vlade, da plača dr-

žava posebne prispevke kmetovalcem za žito, da bi se mogla cena žita zvišati, ne da bi se moka podražila. To bi znašalo letno 60 milijonov čeških kron. Finančni minister je bil mnenja, da bi državna blagajna tega bremena ne prenesla, zato je odstopil. Nato je sklenila vsa vlada, da poda ostavko. Ministrski predsednik dr. Hodža pa je bil zopet poverjen s sestavo nove vlade. Dr. Hodža je mislil sprejel ter je novo vlado že sestavil. Nekateri so mnenja, da ima ostavka vlade tudi politično ozadje, ker se agrarci ne strinjajo z zunanjo politiko drugih strank. Agrarci bi hoteli poriniti socialiste iz vladne koalicije ter se spraviti z Nemci.

Francoski komunisti proti Švici. Švica je ostro protestirala pri francoski vladi, ker Francija dovoljuje švicarskim komunistom, da hodijo na francosko ozemlje, kjer imajo pravcate vojaške vaje. Švica pravi, da Francija podpira rovarstvo švicarskih komunistov proti švicarski državi.

Atentat na polkovnika Koca. V Varšavi je bil izvršen atentat na vilo polkovnika Koca, organizatorja nove vladne stranke. Atentator je hotel vreči bombo v polkovnikovo stanovanje, bomba pa je predčasno eksplodirala v atentatorjevi roki ter ga raztrgala na drobne kose. Atentat so vzpizorili politični nasprotniki nove vladne stranke.

Velesile in japonsko-kitajski spor. Zaradi spopada med Japonci in Kitajci je zavlada velika zaskrbljenost med velesilami, ki so gospodarsko zainteresirane na Kitajskem. Predvsem so to Anglija in Amerika, pa tudi Nemčija. Angleži skušajo zaenkrat še posredovati, Američani so pa izjavili, da bodo ostali nevtralni. Najbolj jasno je govorila Rusija, ki je dejala, da ne misli ostati v eventuelni kitajsko-japonski vojni nevtralna. Rusi so že zaprli sibirsko železnico za vsak civilni promet ter se sedaj vršijo po njej samo vojaški transporti. Nemci obžalujejo, da je prišlo do spora med Kitajci in Japonci, ki bo nasprotstva med obema narodoma samo še povečal, namesto da bi se obe državi združili ter bi skupno udarili po največjem sovražniku — sovjetski Rusiji.

Anglija je pripravljena. V Angliji so že nagromadene ogromne zaloge orožja, municije in hrane. Vse angleške trgovske la-

dje so preurejene tako, da se morejo vsak hip preleviti v bojne ladje. Trgovske ladje, ki se nahajajo na Sredozemskem morju, so tudi že dobile topove in orožje. Proti napadom iz zraka je vsa angleška obala zavarovana s pasom obalnih protiletalskih baterij.

Obletnica državljanske vojne v Španiji. Dne 12. julija je preteklo leto dni, ko je

izbruhnila v Španiji državljanska vojna. Rezultat enoletnih bojev je sledeč: General Franco ima pod svojo oblastjo 15 milijonov Špancev, rdeči pa osem milijonov. Od 11 španskih mest, ki štejejo nad sto tisoč prebivalcev, jih je šest v rokah generala Franca. Od 50 glavnih pokrajinskih mest jih imajo beli dve tretjini. Vse španske kolonije so pod Francovo nadoblastjo.

Vestnik ZZD.

Stavbinci

Podturn pri Novem mestu. Tukaj imamo cestni delavci velike težave. Plače imamo nizke, dosega komaj 2.50 din na uro. S tem zaslužkom delavci, posebno oni, ki imajo velike družine, ne morejo shajati. Dela se po 11 ur na dan in poleg tega morajo delavci še peš hoditi po dve uri daleč na delo. Ta čas pa se ne šteje v delovni čas. Draginja stalno narašča, ni pa nobene upanje, da bi se položaj kaj zboljšal. Zopet bo morala nastopiti organizacija, da zaščiti najosnovnejše pravice delavstva. Stalno se tudi izvaja pritisk nad delavci, ker so se pričeli organizirati. Tak stvar se mora enkrat za vselej odpraviti in bomo zato podvzeli odločne korake.

Kamnolomeci

Oplotnica. V našem kamnolomu v Cezlaku je nastal spor, ker so bili odpuščeni v 14 dnevem odpovednem roku štirje tovariši: predsednik, tajnik in dva odbornika organizacije, poleg njih pa še en zelo zaveden tovariš. Delavstvo je pa bilo prepričano, da to le radi organizacije. Gosp. obratovodja je sicer to zanikal, vendar pa nas ni mogel prepričati, da to ni res. Da bi se spor likvidiral, sta posredovala dne 17. julija zastopnik Delavske zbornice in tov. Višnar, tajnik ZZD. Vsi delavci so bili sprejeti nazaj. Zaenkrat je ostal brezdela še tov. tajnik Vrhovšek, to pa le pomotoma in upamo, da bo čimprej zopet pričel delati. Istotako upamo tudi za tov. Goloba. Okrajno glavarstvo v Konjicah je potrdilo pravila naše organizacije, zaradi tega bo ustanovni občni zbor v nedeljo 25. julija. Vse tovariše in tovarišice pozivamo, da se tega ustanovnega zbora udeležijo polnoštevilno. Kajti na ustanovnem občnem zboru bomo izvolili naše voditelje in določili smernice za bodoče delovanje. Na ustanovni zbor pride tudi tovariš iz Ljubljane.

Usnarjari

Konjice. Nekaterim se mogoče zdi, zlasti še, če bi verjel našim nasprotnikom, da naša organizacija počiva. Tisti, ki tako mislijo, se zelo motijo. Prav živahno se gibljemo. Organizacijo v tovarni smo izvedli že skoraj do zadnjega delavca in delavke. Centrala je že vložila osnutek za kolektivno pogodbo. Osnutek sam smo dobro preštudirali na več posvetovanjih. Do tega smo se porazgovorili še preteklo nedeljo dopoldne in popoldne, ko je prišel k nam tudi tajnik centrale tov. Višnar. Splošna želja je, da oblast čimprej razpiše razpravo, in sicer na licu mesta. Drogam ne bomo šli na pogajanja. Kjer delamo, tam se bomo tudi pogajali. Prepri-

čani smo pa, da bomo vsa vprašanja rešili sporazumno in prijateljsko. G. podjetnik je pokazal svojo voljo do tega že s tem, da je povišal nekaterim sedanje plače. Volja do sporazuma je tudi na naši strani. Zato upamo, da ne bo nobenih nepremostljivih težav.

Lesni delavci

Sv. Lovrenc na Pohorju. Pri nas smo pričeli akcijo, da si zboljšamo svoj težki položaj. Glavni podjetji pri nas sta obrat g. Löschnigga in tovarne Kiffer. Pri tvrdki Löschnigg smo imeli do nedavna plačo zelo nizko: ženske 1.50 din na uro, moški 2.50 din, le par jih je imelo nekaj več. Ko smo se pa organizirali in tudi predložili osnutek za kolektivno pogodbo, je podjetje sicer zvišalo plačo za približno 50 par na uro, ostalim zahtevam pa ni ugodilo. Še več. Odpustilo je, lahko rečemo, svojega najboljšega delavca tov. Gornjaka, to pa le radi tega, ker ve, da je tov. Gornjak eden najbolj zavednih delavcev in da mu delavstvo tudi zaupa. Tov. Gornjak je po svojem poklicu gaterist že 22 let. Pri tvrdki Löschnigg je bil zaposlen že sedem let in je ves čas vršil svojo službo vestno in pošteno. Ko se je pa pričela organizacija, je naenkrat postal nesposoben, in sicer v taki meri, da je rekel podjetnik, da mu ne zaupa več stroja. Ker pa delavstvo dobro ve, da tiči zajec za drugim grmom, je sklenilo, da bo branilo tovariša Gornjaka do skrajnosti. Dobro se zaveda, kolikoga pomena je to. Danes je postal »nesposoben« za delo tov. Gornjak, jutri bo drug, in če se bo zdelo podjetniku potrebno, še tretji. Cilj in namen pa, da bi se preprečila, odnosno razbila delavska strokovna organizacija. — Kaj pomaga delavstvu, da mu zakon dovoljuje, da se organizira; kaj pomaga delavstvu, če tudi oblasti priporočajo delavske strokovne organizacije, če bo pa podjetnik na tak način onemogočal organizacijo. Zato pomeni tak ukrep bojno napoved in se tira delavstvo v skrajnosti: Ali naj gre v borbo za svoje osnovne pravice — za svobodo organizacije, ali pa naj ostane nesposoben za kakršnokoli akcijo, da svoj položaj zboljša, z drugo besedo: da ostane še nadalje podvrženo mili volji nastavljenec ali pa nastavljenke podjetja. Delavstvo je trdno odločeno, da organizacije ne le ne pusti, ampak da jo bo še bolj izgradilo in poglobilo. Dobro se zaveda, da je le v slogi moč. — Poleg tega ne more biti delavstvo zadovoljno s sedanji plačami. Kajti sedanje zvišanje plač nikakor ni v skladu niti s storitvijo delavstva, niti z dobičkom podjetja, še najmanj pa z okoliščinami, da so cene življenjskim potrebščinam zelo poskočile. Večina delavstva ne

René Bazin

34

Žito poganja.

Roman.

Po stoštiriinpetdeseti izdaji prevedel Viktor Cokan.

XI.

Obdelovanje zemlje v Pikardiji.

Naslednjega dne, ko je nakrmil svoje živali, je skrbno ojarml štiri najboljše vole z jarmi, ki so bili okrašeni z rdečim šopkom, trdno odločen, da zapusti Pen-Fendí, če bi ga silili, da spremeni to lepo niverneško navado. Ko je ustavil svojo vprego pred vrati delovodjevega stanovanja, je šel kakor drugi volarji in hlapci iskati za maslom namazan kos kruha in liter piva, ki ga je dal v staro torbo, ki mu jo je posodil eden izmed tovarišev, in je odšel na polje. Heilman jim je razdelil naročila.

To je bilo težko delo, daleč ob potoku, ki ga je bilo lahko spoznati po nekolikih pritlikavih vrbah in po zeleni travi. Prostrana planota brez sence! Zemlja, že nekaj mesecev suha, se ni razmikala pod lemežem; bila je kakor dolge grude, kakor bruna, legala je preko pluga, dvigal se je prah iz nje, oster dim in poljske miši in žuželke, ki niso mogle dovolj hitro zbežati, so tekle možu preko cokelj obremen z izvlečenimi žitnimi koreninami. V majhni razdalji od Gilberta so delale druge vprege. Toda ustavljale so se bolj pogosto kot njegova in za dalj časa. Ni še bilo deset zjutraj, ko je prostor, obdelan od Gilberta in njegovih volov, bil med rumeno barvo strnišča, kakor pega, mnogo širja od drugih, ter se je kadil, kakor blaten kanal, obsevan od sonca.

— Dobro delo, je rekel Heilman, ki je šel mimo, obut v škornje in s slamnikom na glavi; toda vaši voli bodo trudni do vrha.

— Niti oni, niti jaz, je odgovoril Gilbert.

— Bomo videli, ko bo prišlo puljenje sladkorne pese. Petdeset hektarov, stopetdeset tisoč kilogramov je treba odpeljati pred 15. novembrom.

Gospodar je šel po svoji poti, manjšajoč se v polju, toda še vedno večji kakor delavci, s katerimi je za trenutek govoril.

Zvečer v Pen-Fendí niso govorili o drugem kakor o tem niverneškem volarju in o njegovih volih. Gilbert je slišal pri mizi svoje ime, mrmrali so, hvalili ali pa se norčevali. Jedel je, bil je nekam bolj truden kot včeraj in nekam bolj tuj. Zvečer je kadil na istem prostoru poleg peči. Delovodjeva žena ni pazila nanj, bila je zaposlena, da je služila ljudem in da je odgovarjala na klepetanje dekel, ki so govorile o svojih načrtih za naslednji dan, za nedeljo. Toda, ko so moške odšli, se je približala Gilbertu, kakor je to storila sinoči, stala je poleg njega, ki je sedel.

— In vi, je vprašala, kaj delate vi ob nedeljah?

— Nič, gospa Heilman.

— Ne greste k maši?

— Ne.

Dala je s sočutno kretnjo roko na volarjevo ramo.

— Tako nesrečni izgledate, gospod Kloké. Dober delavec kakor vi! Ali vam denarja manjka?

— Ne.

— Če ste bolni, vam ne bo hudo tu; skrbeli bomo za vas, kar povejte!

Čutila je, da jo gleda kakor pes, ki ga božamo; videla je v tem bleščečem, dolgem pogledu presečenost, hvaležnost, ganjenje, željo, da bi to ne bilo končano. Zasmejala se je:

— No, ko boste le en teden tu, se boste na vse navadili. Niste več mlad fant, pa vsak bi vas imel za velikega otroka! Moj ubogi Kloké!

Oddaljila se je, noseč stol na svoj prostor, in že je bila vsa v delu. Gilbert se je dvignil. Odšel je, ne da bi se obrnil, odšel po hodniku, se obrnil tja, kjer

so se obračali voli na gnojišču in je pribežal na konec poslopja v bližino kovačnice, katere ogenj je ugasnil. Sedel je ter šel z rokami preko čela, da bi pregnal sladko videnje in besede, ki so se vbrale: »Moj ubogi Kloké!« Kako je to rekla! Da, prav tako, kakor je to nekdanj rekla Adela Mirèt, žena, ki jo je ljubil, ta, ki jo je v tej zapuščenosti posebno ljubil. To je bil isti naglas, ista kretnja in v pogledu ista čista nežnost: »Dobro mi pogledj v moje oči, moj Kloké, dobro mi pogledj, trpim, kadar trpiš ti!« Oh, kako stare besede, medtem nikdar slišane toliko let in ki so vstale v hipu pri spominu na preteklo in so mu ovijale srce! Tako lepa je bila ta gospa Heilman! Gilbert je zaslišal konje, ki so se brcali v sosednji konjušnici; preklinjajoč je tekel, kakor da ne bi delal nekaj nenavadnega, in jih je z udarcem jermena ločil tako divje, da si je rekel:

— Kaj mi je vendar ta večer, da sem tako divji do živali?

Naslednjega dne, v nedeljo, je on, tako varčen, odšel takoj, ko je opravil pri živini; zajtrkoval in kosil je v krčmi v Onangu in se pod noč vrnil na kmetijo. Ves dan je blodil sam kakor vojak, ki pride v garnizijo, po valensienski poti in po zakajenih četrtilah poleg kolodvora.

Kmalu je začelo deževati. Več tednov niso mogli delati ne moške ne konji in ne voli. Dan se je dvigal pozneje in se je hitreje pogrezal v meglo, ki je ležala vse popoldneve nad polji, kjer so delali, in ki je odšla takoj, ko je začelo sonce slabeti. Potem je prišel čas spravljaja sladkorne pese. V razmočeni zemlji so vozili sedaj Gilbert in njegovi tovariši štiri kolesne vozove, napolnjene s sladkorno peso, do sladkorne tovarne v Onaing. Niverneški voli so komaj vlekli, čeprav jih je bilo šest, voz po kolovozih, ki jih je silna teža razrezala. Treba se je bilo ustavljati, da so si živali oddahnile. »Kaj iščeš na obzorju, Kloké? Drevesa? Pri nas jih ni. Dobro prijateljice?

zaslužiti niti toliko, da bi se dnevno nasitilo s svojimi družinami, kaj šele, da bi si moglo preskrbeti tudi drugih nujnih potrebščin: obleke, obuvale itd. Da bi prišli do vsaj nekoliko zadovoljivega zaključka, je g. okrajni glavar dr. Šiška razpisal razpravo za 20. julij v občinski pisarni v št. Lovrencu. Razprave so se udeležili: lastnik podjetja g. Löschnigg, za Delavsko zbornico referent g. Tone Marinček, za ZZD tovariši Višnar, Vrenčur in Vimer, za delavstvo obrata samega pa Pajnik, Knaver in Plevnik. G. okrajni glavar se je zelo trudil, da bi pripravil g. Löschnigg da pametnega sporazuma; istotako za-

stopniki delavstva, ki so navedbe g. podjetnika docela pobili. Vendar je ostal trdovraten. Le po njegovi krivdi ni prišlo do sporazuma. Zaradi tega bo ponovna razprava v torek 27. julija v prostorih okrajnega glavarstva v Mariboru. Želimo, da bi se dosegel sporazum. V ostalem pa se naj zavedajo tisti, ki menijo, da so mogoče še stari časi, da so ti že davno minili, kajti delavstvo je, hvala Bogu, izpregledalo, se zaveda, da se bori le za človeka dostojno življenje. Zaradi tega bo trdno vztrajalo v boju za svoje pravice, dokler jih ne doseže. — **Živi delavska skupnost!**

Domače vesti.

Zlat duhovniški jubilej je obhajal zadnje nedeljo v Predosljah g. župnik Ignacij Zupanc. Jubilejne slovesnosti se je udeležilo 50 duhovnikov in tudi zastopnik dvora z Brda gardni polkovnik Kokalj, ki je zastopal knežino Olgo.

Znatno povečana počitniška kolonija. Zadnje nedelje je bila predana svojemu namenu z novimi stavbami povečana počitniška kolonija kraljice Marije pri Sv. Martinu na Pohorju. Razširjena kolonija je slovesno blagoslovil mariborski škof dr. Ivan Tomažič. Slovesnosti se je udeležil ban dr. Natlačen, zastopnik kraljice Marije polkovnik Bozovič, mariborski župan dr. Juvan in še več drugih odličnikov iz Maribora.

Strašen samomor. Dne 21. julija, tik pred poludne, se je vrغل v Mariboru iz četrtega nadstropja hiše, v kateri je Velika kavarna na Glavnem trgu, na dvorišče in je obležal z zdrobljenimi udi mrtev tovarnar Nikolaj Pfeffer iz Reke. Pred skokom v globočino si je prizadajal z britvijo na vratu zevajočo rano. Vzrok samomora je živčna bolezen, na kateri je trpel že dalje časa. Pred nedavnim je bil radi te bolezni pri specialistu na Dunaju, ki mu je najbrž dal neugodne informacije. Ves potrt se je vrnil z Dunaja v Maribor k svoji sestri, ki ima z možem g. Kleščem »Veliko kavarno«.

Huda nesreča motociklist. Med Bohovo in Hočami pri Mariboru je prišlo zadnje nedeljo popoldne od trčenja med motornim kolesom in konjsko vprego. Adolf Smeh, 27 letni ključavničar, se je peljal na motornem kolesu in zadaj je sedela 18 letna tkalka Marija Rakuša. Na imenovanem mestu se je približala Smehu konjska vprega, v katero je zadel s tako silo, da je padel s kolesa on in njegova spremljevalka. Smeh je dobil pri padcu zevajočo rano na glavi, Rakuša si je pa pretresla možgane in je obležala nezavestna. Poklicani reševalci so poškodovana prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Se nepojasnjen umor. Dne 21. julija se je razneslo po župniji Kamnica pri Mariboru, da so našli v Bresternici ob Dravi na podstrežju hiše št. 137 pod senom truplo posestnice 57 letne Kristine Gselman, katero so pogrešali od 16. julija. Gselmanova je bila ločena od moža in je živila v skupnem gospodinjstvu z upokojenim podpolkovnikom Arturjem Imanic, ki je pred tremi tedni umrl. Njegova smrt je Gselmanovo silno potrla in je pripovedovala sosedom, da si bo sama končala življenje s skokom v Dravo. In res so jo od 16. julija začeli pogrešati. Vse je bilo prepričano, da je ženska izvršila samomor. Župan Lovrenčič in orožniki so po izginutju zaklenjeno hišo preiskali, Gselmanove pa niso našli nikjer. Ugotovili so, da je kuhala zjutraj pred izginutjem zajutrek, in sicer žgance, katerih pa ni povžila. Imela je že tudi pripravljeno pičo za svinje, katere istotako ni odnesla v svinjak. Ob last jo je še iskala potom orožnikov, a je bilo vse prepričano, da je ženska skočila v Dravo in bo treba počakati, dokler njeno truplo ne bo naplavljeno. Žena gostilničarja Brusa pri Sv. Miklavžu pri Hočah je sestra Gselmanove. Ta je kot dedinja začela oskrbovati gospodarstvo sestre v Bresternici. Dne 21. julija zjutraj se je pripeljal njen hlapec z vozom v Bresternico, da bi odpeljal s podstrešja Gselmanove hiše seno. Ko je šel po stopnicah na podstrežje, mu je udaril v nos smrad po trohobli. Pri odkopavanju sena z vilami je hitro zadel na že močno razpadlo truplo Gselmanove. Poklicani kamniški g. župan Lovrenčič in orožniki so po ogledu dali prepeljati truplo v mrtvašnico v Kamnici,

kjer je bila izvršeno sodno raztelesenje. Položaj, v katerem je bila najdena Gselmanova, da s sigurnostjo sklepati na zločin umora, ki je še zaenkrat zagonetka.

Delavcu zlomilo v gramoznici nogo. V gramoznici v Selnici ob Dravi je podsul gramoz delavca Ivana Poglovnika, katerega sta tovariša sicer takoj odkopala, a je že imel zlomljeno desno nogo.

Vlom v trafiko. Nočni vlomilec je obiskal v Nasipni ulici na Pobrežju pri Mariboru leseno utico, v kateri ima trafiko Ema Zuraj. Vlomilec je nasilno odprl vrata ter vse pretaknil, ker je iskal denar, katerega pa je vzela trafikantinja zvečer s seboj na stanovanje. Zadovoljiti se je moral z malenkostjo cigaret, na katere je naletel.

Streli za vlomilecema. V Mejni ulici na Pobrežju pri Mariboru je šel v nedeljo zvečer mlado stanovanjka knjigovodkinje Angele Fišer lesni trgovec Milan Renčelj. Opazil je, da se nekdo suče po stanovanju Fišerjevo z žepno svetilko. Ko je stopil bliže, ga je neki drugi možki, ki je stal na straži, napadel s točo kamenja. Renčelj je pohitel v svoje stanovanje po samokres, iz katerega je oddal par alarmnih strelcev. Vlomilca sta spoznala nevarnost in sta se zgubila v noč. Poznejša preiskava je ugotovila, da je umovč Fišerjevi odnesel dve uri, večje število starih srebrnih novcev in 75 din. Poprej sta še ukradla ista neznanca iz stanovanja železniškega uradnika Franca Požgaja v Mejni ulici 31 več oblek.

Vlom v šolsko pisarno. V Slivnici pri Mariboru je neznanec s cepinom vlomil dvojna vrata, ki vodita v šolsko pisarno, iz katere je odnesel 250 din.

Pri padcu s kolesa si prebil lobanjo. Od Sv. Jakoba se je peljal na kolesu v Maribor Jožef Ketič, 57 letni posestnik. Na strmem klancu mu je odrekla zavora, skušal je bržzno zmanjšati z nogo, a ga je baš to vrglo s kolesa na tla. Pri silovitnem padcu si je razbil lobanjo in so ga prepeljali v nezavestnem stanju v mariborsko bolnišnico.

Trije napadi. V vinotoku je zlomil s sekiro levo roko in je prebil lobanjo tovariš 42 letnemu tovarniškemu delavcu Ivanu Gradišniku od Sv. Petra pri Mariboru. — Na cesti Melje—Sv. Peter pri Mariboru so našli mimoidoči nezvestnega v avtomobilu avtotakserja Jožefa Bolivarja. Prvotno so domnevali, da je ponesrečil. Pri natančnejši preiskavi pa so ugotovili, da ga je nekdo napadel s kamenjem in ga je hudo poškodoval na glavi. — Iz zasede je nekdo napadel in prebil lobanjo Rudolfo Povalec, 38 letnemu delavcu iz okolice Hoč pri Mariboru. — Zgoraj imenovani poškodovanci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Zet napadel z vilami tasta. Viničar Franc Svenešek je stopil v Gradišcu pri Sv. Marjeti ob Pecnici po vile v hlev, da bi z njimi spravil seno. Vile je imel njegov 31 letni zet Alojzij Knupež. Surovi zet je tasta tako obdelal z vilami, da se je zgrudil in so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico. Zadevo so preiskali orožniki in ugotovili, da je Knupež pred napadom z vilami predpolne tasta vrغل v gnojnik, iz katere so ga otieli domači. Aretirana surovina se je izgovarjal orožnikom, da je prehitel starega z vilami, ker bi ga bil sicer ta zabodel z nožem.

Nesreča tovarnega avtomobila. Na serpentinah banovinske ceste na Ptujsko goro se je zadnje soboto popoldne prevrnil tovorni avto so-

davičarja Riharda Starkel. Starkel in njegov spremljevalec sta ostala nepoškodovana, pač pa so se razbile vse steklenice.

Otok utonil. V Sp. Lažah pri Poljčanah pri mlinu je utonil v Dravinji šestletni Jožek Lovce. Pred leti je utonila v Dravinji Lovčeva sestra, ko si je hotela v vodi oprati noge.

Ni hotel izdati vzroka smrti. Alojzij Drogenik, 51 letni celjski avtotakser, je peljal v Zreče pri Konjicah nekega gospoda. Kljub naročilu potnika naj nanj počaka, je Drogenik neznanu kam zginil. Zadnji ponedeljek je stal z avtotakserjem v Celju na običajnem mestu. Dvakrat se je onesvestil v svojem avtomobilu. Enkrat so ga prepeljali v bolnišnico odkoder je zbežal. Pri drugem onesvestitvi so ga prepeljali domov k ženi, ki je poklicala zdravnika. Zdravnik je ugotovil na Drogenikovem telesu podplutbe vsled udarcev s topim predmetom in nevarne notranje poškodbe. Poškodovani ni hotel ničesar izdati, kjer da je bil v nedeljo, kdo ga je poškodoval in je v torek popoldne umrl ter je odnesel skrivnostno glede povzročitelja smrti s seboj v grob. Drogenikovo truplo so prepeljali v mrtvašnico, kjer so ga sodno raztelesili.

Se o nepojasnjeni smrti celjskega avtotakserja. Zgoraj poročamo o zagonezni smrti avtotakserja Alojzija Drogenik. Raztelesenje je ugotovilo, da je imel poeno lobanjo, zlomljeni dve rebri in še druge notranje poškodbe, ki dajo sklepati, da je dobil udarce s topim predmetom. Policijska preiskava je dognala, da v Zrečah in okolici ni bilo na dan, ko se je mudil tamkaj Drogenik, nobenega pretepa. Pač pa je šel Drogenik iz Zreč na Brinjevo goro, odkoder se je vračal proti popoldnevu. Kakih 200 korakov pod cerkvijo so ga našli nezvestnega. Mož je zadel z avtomobilom v kamen, pri padcu iz avtomobila se je poškodoval na glavi, si zlomil rebri in se tudi na znotraj poškodoval. Nezvestnega je našel neki kmet in ga je spravil v neko krčmo v Zrečah. Iz te gostilne se je pozneje Drogenik odpeljal proti Celju, kjer se je odigralo, kakor poročamo v zgorajšnji notici. Policijska preiskava kaže na nesrečo, obdukcija pa ugotavlja drugače. Natančnejša preiskava bo slučaj že podrobneje pojasnila.

Ženska obupala nad življenjem. V Medlogu pri Celju se je vrgla pod savinjski vlak 25 letna Antonija Velušek, ki je stanovala zadnji čas v Polulah pod Celjem. Stroj je odrezal obupani desno roko in nogo in jo je v nekaj urah s seboj. Velušekova je vsled prehudih poškodb kmalu izdahnila.

Obešenega so našli v Trbovljah na »Spitzbergu« Ivana Prešička, 61 letnega upokojenega rudarja, ki je bil duševno zmehdan, odkar je bil v kamnolomu udarjen na glavo.

Upokojeni železničar smrtno zadet od kapi. Sredi Velenja je smrtno zadela kap upokojenega železničarja Franca Vrtačnika.

Nesreča kolezarja. Pri Sv. Križu pri Litiji se je zaletel s kolesom v voz in se je hudo poškodoval na glavi in rokah 34 letni delavec Alojzij Marin. Poškodovanega so oddali v ljubljansko bolnišnico.

13 letni padel v prepad. Z družbo se je podal v planine Viljem Radon, 13 letni sinko čevljarkega mojstra iz Zavrja pri Trzinu. Pod Storžičem je padel v prepad in obležal s pretresenimi možgani in poškodbami po vsem telesu. Mladega hribolazca so po rešitvi iz globine prepeljali v bolnišnico v Ljubljano.

Najdeno truplo obupanca. Poročali smo že, da je skočil na Črnučah v Savo mlad šofer Ladislav Novotni iz Ljubljane in ga je reka odnesla. Truplo nesrečnega je naplavila Sava te dni pri Hrastniku.

Posestnik okraden. Na Studencu pri Devici Mariji v polju se je pri zaplenosti domačih na polju oglašil neznanec v hiši posestnika Franca Kozlevčarja in mu je pokradel gotovine ter raznih predmetov za 1400 din.

Nesreča delavca in služkinje. Na Jesenicah se je utrgala pri dviganju vinta in je dobil tesarski pomočnik Jožef Terseglav tak udarec, da mu je zlomilo desno roko in nogo. — Na Možakliji se je odtrgala skala in zadela z nabiranjem malin zaposleno služkinjo Matildo Masterl. Kamen jo je poškodoval na nogi in po telesu. Oba imenovana so oddali v bolnišnico v Ljubljano.

V eni noči oplenjeni dve trgovini. V noči na 17. julij sta bila na Vrhniki izvršena dva drzna vloma. Druga poleg druge sta na Stari cesti trgovini g. Jožefa Jernejčiča in Mihaela Mavrija. Trgovini loči nekakšno skupno dvorišče. Vlomilec je s skupnega dvorišča izdril v obeh hišah okenska omrežja ter se je potegnil v obe trgovini od zadaj, kjer je odstranil zapah in odprl

z vitrihom ključavnice. Trgovcu Jernejčiču je povzročil s tatvino 10.000 din škode, Mihaelu Mavri pa 7000 din.

Od tovarnega vlaka smrtno povožen neznanec. Med postajama Radovljica in Lesce je vlak 17. julija smrtno povozil neznanca.

Težja nesreča železniškega delavca. V Gorjah pri Bledu je podrl avto g. Janka Bačarja 45 letnega železniškega delavca Franca Černeta iz Krnice, ki se je vračal proti domu. Černe je dobil lažje poškodbe na glavi in težje na znotraj ter so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Toča je napravila letos v Sloveniji za deset milijonov dinarjev škode.

Večji in manjši požari. V Apačah na Dravskem polju je udarilo med nevihto v gospodarsko poslopje Lovrenca Kaučeviča, ki je zgorelo do tal in ima pogorelec 40.000 din škode. Pri reševanju je bila od gorečega trama hujše ranjena služkinja Marija Pišek. — V župniji Stranje v kamniškem okraju je od otrok povzročeni ogenj uničil leseno in s slamo krito naselje Sleva, ki je obsegalo štiri hišne številke. Neke-mu fantu je zgorelo v omenjeni vasi sedem jurjev prihrankov. — V Sodražici na Kranjskem je postala žrtev plamenov 40.000 din vredna hiša posestnika Ivana Vesela. — V Dolenjih Ložinah na Kočevskem je vpepelil ogenj s poljskimi pridelki založen kozolec in škedenj posestniku Fr. Jakliču. — Na Svetini nad Celjem je pogorela vsled udara strele domačija posestnika Urbana Rataj, p. d. Ulage. V največji nevarnosti je bila radi hudega vetra cela prijazna in znana vas. — Iz neznanega vzroka je zadnje soboto zvečer zgorel na Bregu pri Ptujju čebelnjak čebelarja Ivana Pečnika s 45 panji. Škode je nad 40.000 din. — V Radvenih v Slov. goricah je vpepelil ogenj leseno ogrodje valjčnega mlina Jakoba Bračka. Ogenj je nastal vsled vnetja ležajev. Škoda je velika in je le delno krita z zavarovalnino. — V Galiciji pri Celju je užgala strela in je vpepelil ogenj velik kozolec posestnika Janca Polak, p. d. Matka v Hrmanah, kateri je škodoval za 25.000 din. — Pri Sv. Andražu pri Velenju je od udara strele povzročeni požar vpepelil gospodarsko poslopje posestnika Martina Drea. Zgorelo je precej orodja ter vsa zaloga krme in znaša škoda 75.000 din. — Podtaknjen ogenj je uničil 20. julija ob pol dveh zjutraj v vasi Krka pri Novem mestu posestniku Francu Jermanu velik kozolec-dvojnik na šest oken. Kozolec je bil poln pšenice, rži, ječmena in na podstrešju kakih 30 voz razne živinske krme. Pod prostornim kozolcem je bilo zloženih precej desek ter tesanega lesa. Pod streho kozolca so bili štirje vozovi in precej raznega poljedelskega orodja. Škoda znaša 60.000 din.

Ne odlašajte na stara leta!

Med mladimi ljudmi je mnogo takih, ki pravijo, da se bodo dali zavarovati šele v starejših letih. To mnenje je zelo zmotno in nes pametno. Zakaj? V dvojnem oziru. Nič ne ve, ali bo dočakal starejša leta. Vzemimo samo en primer. Samo v enem tednu (koncem junija) je v Mariboru umrlo 14 ljudi. Med temi jih je ravno polovica, ki niso dosegli starejših let, marveč so umrli v cvetu življenja, in sicer so bili stari 23, 27, 28, 30, 36, 40 in 41 let. Tako je tudi v drugih krajih. Iz splošne statistike umrljivosti je razvidno, da izmed tisoč moških dočaka 50 letno starost le 684 moških. V Nemčiji so izračunali, da postane vsaka osma žena v 45. letu starosti vdova. Smrt torej kosi, ne da bi vprašala, ali je kdo star ali mlad. S tega stališča je torej nes pametno odlašati z zavarovanjem na stara leta. — Drugi vzrok, ki govori za to, da se vsak čim prej zavaruje, je ta, da je zavarovana vsota v veliki meri odvisna od starosti zavarovanca. Primer: Če se i. točasno zavarujejo za mesečno premijo 15 Din osebe, ki so stare 20, 34, 40 let, bo znašala zavarovana vsota pri prvem 6750 Din, pri drugem 5190 Din, pri tretjem pa 3780 dinarjev. Ali ni to velika razlika? Kar se pa življenja tiče, je pri vseh treh negotovo in je možno, da tisti, ki je 20 let star, prej umrje ko oni, ki je star 40 let. Tudi s tega stališča je torej nes pametno odlašati z zavarovanjem. Čim prej se kdo zavaruje, tem bolje je zanj in za njegove domače. V preteklih šestih mesecih tega leta se je pri »Karitas« nanovo zavarovalo nad 4000 ljudi — večina za slučaj smrti, drugi pa za starostno preskrbo in doto. Obrnite se tudi vi čim prej na »Karitas« in se zavarujte! Tega koraka ne boste nikdar obžalovali, ker boste imeli vsaki korist od njega. »Karitas« ima skoraj v vsaki župniji zastopnika, v Mariboru (v Orožnovi ulici) pa podružnico.

Moj stari, čas je minil. Kozarec piva? Blizu tebe je. Prevaidno so se šalili iz njega radi njegovega ne preveč prijetnega pogleda. Poskušali so ga povpraševati, da bi videli, kaj ve o svetu. Toda ni bil pripravljen. Po nekaj neuspelih poskusih, da bi govoril o nevrneški deželi, ali o drugi stvari, so ga tovariši nehali motiti pri njegovem razmišljanju. Gledali so ga kakor enega teh pastirjev, ki izgube govorico, tako po malem in ne vedo z drugim govoriti kakor z ovčami in psi.

Kaj mu je bilo? Neka trdna in slaba misel ga je obvladovala. Bolje bi storil, da bi zapustil kmetijo. Toda manjkalo mu je volje. Čutil se je slabega, ostal je in se skrival, da bi videl iti mimo ženo Jude Heilmana. Gospodinja ni kazala, da bi opazila čudno obnašanje tega moža, ki je oprezal za njo zjutraj in zvečer. Ni se približal, gledal jo je, ko je šla preko dvorišča, ko je odpirala okno, ko je spremljala trgovca ali obiskovalca. Kadar je bil blizu nje, pri kosilu, je bil v zadregi in takoj, ko je pojedel zadnji kos kruha, je odšel. Odkar je živila sredi te hiteče služinčadi hlapcev in dninarjev, se je morala že večkrat braniti proti enemu ali drugemu. Toda ta je bil posebne vrste, bolj mračen, bolj vznemirjajoč. Kaj naj stori? Že drugi dan je spoznala, da je v Gilbertovem molku strast in ogibala se je, da ne bi dajala pretvez temu malopridnemu sanjarenju; toda njen način ni bil prisiljen in gospa Heilman je bila pred volarjem tako vesela, tako živahna in naravna, kakor če ne bi ničesar opazila. »Če ga odpravim,« je mislila, »kam bo šel?«

Nekega dne pa ga je vendar poklicala. Bil je tretji teden v oktobru. Neki mesar iz Kievrén je prišel v Pen-Fendi. Na hodniku je glasno govoril z delovodjevo ženo. Bil je to prijatelj in redni obiskovalec na kmetiji, včasih je kupoval; poizvedoval je za cene in za stanje živali. Imenoval se je Ivan

Ūrmel: velik mož, mlad, ugleden, pošten in živahen pri svojih stvareh.

Gospa Heilman je bila sama pri hiši; moža pred popoldnem ne bo. Dala je kozarec piva temu belgijskemu mesarju, ki ga je odklonil z roko in je poprosil, da bi obiskal hleve. Mlada žena ga je spremljala do hodnika, pogledala je na dvorišče, kakor če bi nekoga iskala, rekla nekaj besed čisto tiho gospodu Ūrmelu in zaklicala s svojim nekoliko zategnjenim glasom:

— Gospod Kloké!

Ridža brada in bleščeče se oči Nievernečja so se prikazale v strešnem oknu.

— Gospod Kloké, pojdite z gospodom Ūrmelom pogledat hleve!

Mesar, ki je nosil na roki sivkasto kozjo kožo in le telovnik, kakor večina njegovih tovarišev iz Seutr ali iz Pariza, kadar potujejo, se je ustavil pred Gilbertom ter ga gledal s prikrito, resno in nemo pazljivostjo. Majhen zgib je dvignil gladko pristrižene brke. Končal je svoje izpraševanje z zmajanjem glave, čigar pomen je ohranil zase, in šel za Gilbertom, ki je kmetijo dobro poznal in je mogel pojasnjevati. Prvi nemi hip je minil, potem pa sta mnogo govorila. Govorila sta o Franciji in o Belgiji, o travnikih in trgovini in Gilbert je začel pripovedovati o svoji mladosti in o oblikovanju sindikatov nievrneških drvarjev. Drugi je pritrjeval: »Poznam; pri nas ravno tako; le zdi se mi, da ste brez vere v vaši deželi. — Ona nas ne ovira. — Vas, nas ona podpira.« Nekoliko pozneje je rekel: »Gilbert Kloké, treba bi bilo, da bi prišli pogledat k meni!« Bil je dobričina ta mesar iz Kievrén. Bratski je bil do neznanega volarja, ki ga je srečal na kmetiji; imel je silo, ki ni rabila besed, da pritegne v sočutje, ki ga je bilo lahko uganiti, celo kadar se je šalil.

— Kakor se mi zdi, rabite razvedrila; veste kaj, pridite na lepo nedeljo!

— Kaj je to?

— Kievrénski praznik, proščenje, ali kakor rečemo pri nas lepa nedelja, ki je v nedeljo po 18. oktobru. Pri nas boste.

— Bom prišel, je rekel Gilbert.

Nedelja 21. oktobra je bila zanj odlog in skoro vesel dan. Proti pol desetemu je stopil na tramvaj, ki pride iz Valensién za v Onaing in v pol ure je bil v Belgiji. Mesarjevo hišo je bilo lahko najti; treba je bilo le iti ob tračnicah in ob koncu ulice na desno. Zelena hrastova vrata nasproti mesnice, soba, ki je služila za jedilnico, zadaj kuhinja, nato dvorišče in skladišča; hiša je prijazno izgledala.

Gostitelja sta sprejela Gilberta kakor prijatelja in gospa Ūrmel, drobena, sladkih in nemirnih oči radi gospodinjskih skrbi, mu je stregla kakor princu. »Sedite; boste skodelico kave? Imate rajši pivo? Ūrmel, daj no premoaga v peč; gospoda Klokéja gotovo zebe.«

Ubožec, že dolgo ni poznal take uslužnosti dveh bitij, pripravljenih, da ga sprejmeta, skrbita zanj in ga razvedrjeta. V sobi je občudoval okrasje, ki je pokrivalo stene, pobožne podobe, dvoje gamsovih glav iz žgane gline, hrastove stole, belo porbarvane, lepe mnogobarvne posode, nekoristne v skromnem gospodinjstvu, klešče za sladkor, za špaglje, žlice za ribe, žlice vseh oblik in velikosti, kupe in košare iz blesteče se kovine. Občudoval je. Pripovedovala sta mu zgodbe iz Kievrén. Pozabil je na svojo. Dolgo časa je ostal pri mizi v gorkoti peči. Mesarjeva žena je uganila, da je Francoz veliko trpel in da je bil brez vsake moralne pomoči. Rekla je resno, kajti imela je neko resno dobroto:

— Postreči grem odjemalcu, medtem pa se vi

Slovenskim služkinjam, ki odhajajo na jug!

Beograjsko časopisje obširno poroča o primeru, ki se je te dni pripetil slovenski služkinji Angeli Šeftaj. Pred dnevi je prišla Angela iz Virovitice v Beograd, da bi si tam poiskala boljšo službo. Nekega večera pa sta se ji pridružila na ulici dva fantina, češ, da sta pripravljena, da ji preskrbijo službo. Toda njen namen je postal kmalu jasen. Odvedla sta jo nasilno na svoje stanovanje. Ko je dekle spoznalo, kaj nameravata ta dva fantalina z njo, je začelo klicati na pomoč. Teh klincev se je eden od fantičev ustrašil ter je pobegnil. Drugi pa se ni zmenil niti za to in je hotel dekle zlorabiti. Da bi se rešila, se je Angela vrgla z drugega nadstropja na ulico. Pri tem je dobila hude telesne poškodbe, ki sicer niso smrtnonevarne, vendar pa bo dekle ostalo vse življenje pohabljen in nesposobno za delo.

Ob tem primeru znova opozarjamo slovenska dekleta, naj ne hodijo od doma v tuja mesta na delo sama ali pa prej, dokler nimajo zagotovljene službe. Pri prihodu v Beograd naj se takoj javijo v Slomšekovem domu v ulici Vojvode Milenka 46, kjer bodo pri slovenskih sestrah dobile vsa potrebna navodila.

Rusi najboljši letalci.

Prvi polet preko severnega tečaja v Ameriko so pred nedavnim srečno izvršili ruski letalci: Čkajlov, Bajdukov in Beljakov.

Po prvem uspelem poizkusnem poletu iz Moskve preko severnega tečaja v San Francisco so organizirali Rusi drugi polet, ki bi naj dokazal, da je možna redna letalska zveza med Evropo in Ameriko po najkrajši poti preko severnega tečaja.

Z letalom istega tipa kakor prvič so se dvignili 12. julija v Moskvi v zrak letalci: Gromov, Danilin in Janušek.

Letalci so morali premagati na vožnji hude težave. Nad severnim tečajem so zašli v silen snežni metež. Na krilih letala se je delala debela skorja leda, katerega so morali razbijati in odstranjevati, da ni bilo letalo preveč obremenjeno.

Leteli so v višini dva do štiri tisoč metrov. Povprečna brzina je znašala 170 km na uro. Skupna obremenitev aeroplana je znašala pri dvigu v zrak 12 ton.

Rusko letalo ni le doseglo srečno nameravanega cilja, ampak je še nekaj sto kilometrov nadaljevalo pot in je pristalo na odprtem polju v Kaliforniji, ne daleč od mesta Los Angeles.

Prvotno sporočilo Gromova iz letala se je glasilo, da bo pristal v San Diego v južni Kaliforniji. Nad vso Kalifornijo pa je letala 14. julija pregosta megla in radi tega se ruski letalci niso upali preko 3080 metrov visokega San Bernardina gorovja in so si poiskali v bližini Los Angelesa primeren prostor za pristanek.

V letalu je še bilo goriva za 500 km poti. Z drugim poletom iz Moskve preko severnega tečaja v Ameriko so Rusi prekosili dosednji svetovni rekord v poletu na daljavo, katerega sta imela doslej preko-

oceanska francoska letalca Codos in Rosi. Njun rekord je znašal 9080 km. Proga od Moskve do San Francisca meri 9960 km. Rusi so leteli tokrat še 540 km od Los Angelesa in so dosegli nov svetovni rekord, ki znaša 10.500 km.

Še to in ono.

Stavka stavbinskih delavcev v Splitu je trajala štiri tedne, ker so delodajalci prekršili dogovor, katerega so sklenili z delavci, ter so jim znižali mezde. Delavci so kljub vsem poskusom delodajalcev ostali vztrajni v svojih zahtevah. Vsa gradbena delavnost, ki je bila letos v Splitu zelo živahna, je zaradi stavke zastala in cela vrsta stavb je ostala nedovršena. Sedaj pa so se duhovi vendar iztreznili in pričakovati je, da bo kolektivna pogodba kmalu podpisana. Podjetniki so pristali na to, da se delavstvu povišajo mezde, in sicer bodo dobivali navadni delavci na uro 4 do 4.50 din, profesionalisti pa od 7 do 10 din. Nekateri podjetniki so pogodbo že podpisali.

Tudi uradniki stavkajo. Delavci tvornice »Suvobor« v Obrenovcu v Srbiji stavkajo že precej časa. Sedaj so se jim pa pridružili še tovarniški uradniki zaradi slabih plač, katere jim je tvornica plačevala.

Hranilne vloge naraščajo. Po podatkih Narodne banke so narasle hranilne vloge in vloge na tekočem računu v primeru z lanskim letom za 935 milijonov dinarjev. Naraščanje hranilnih vlog je znak, da se v našo državo zopet vrača blagostanje.

Država bo sama izvažala rude. Naša država je lastnica velikih železnih rudnikov v Bosni in Srbiji. Za železo je sedaj na mednarodnem trgu največje povpraševanje ter se plačuje z zlatom. Dosedaj pa je država izvažala vse rude potom tvrde Kosovič in Co. v Beogradu, ki je imela nekaj monopol za tak izvoz ter je krasno služila, država pa od vsega svojega rudnega bogastva ni imela ničesar. Ta pogodba je potekla s 1. julijem ter je država ni več obnovila. Rude bo v bodoče sama izvažala ter imela sama od izvoza dobiček.

Drugovercem je prepovedan vstop v največjo muslimansko molilnico v Sarajevu, v Omer-pašino džamijo. Muslimani utemeljujejo prepoved s tem, da so se tu tujci neprimerno obnašali ter so žalili verski čut muslimanov.

Del sušaške železniške proge bodo elektrificirali. Prva pride na vrsto proga od Sušaka do Škrljeva, na kateri se nahaja tudi znani predor, ki povzroča potnikom in tudi železničarjem največ muk. Predor je dolg 1837 metrov, najhujše je pa dejstvo, da se proga strmo vzpenja in doseže v predoru 21 pro mile vzpona. Vlak se v predoru samem dvigne za okroglo 40 metrov. Lokomotive strmino komaj zmagujejo, dima pa se navali toliko, da je z njim ves predor gosto nabasan. Proga je enotirna, zato ni pravega prepriha. Najboljša rešitev je v elektrifikaciji. Novi stroji in napeljava so preračunani na 30 milijonov dinarjev. Prometno ministrstvo je že razpisalo licitacijo za električne lokomotive.

V Budimpešti se je pripeljal Lev Trocki, sin proslulega boljševiškega Ahasverja Trockega. Madjari pa niso bili tega običajni kaj veselji ter so mu že na kolidoru sporočili, da mora državo takoj zapustiti.

Bogati proletarci. Marksistični voditelji so delavcem dali priimek »proletarci«, ker nimajo ne posesti ne premoženja, marveč samo otroke. Vodje teh proletarcev pa nimajo dosti otrok, imajo pa ogromna premoženja. Francoski mladinski list »A la page« prinaša zanimive podatke o prvakah francoskega marksizma. Tako si je n. pr. glavni tajnik francoske komunistične stranke Moric Thorez nedavno kupil avtomobil za 100.000 frankov. Koliko stotisočev ima ta proletarec shranjenih doma? Drugi marksistični prvak, voditelj strokovnih organizacij Leon Jouhaux je v eni noči pri igri izgubil 500.000 frankov. Zaigral je kajpada proletarski denar, denar delavcev, ki s svojim znojem in s svojimi žulji vzdržujejo svojo delavsko organizacijo in njene voditelje. Tretji in najvišji med marksisti pa je bivši ministrski predsednik Leon Blum, po rodu žid. Ta socialistični voditelj je milijonar. Nedavno si je kupil za nekaj milijonov frankov razkošno vilo v bližini mesta Lausanne v Švici. Kakor vidimo iz navedenega, je prvaštvo med komunisti in socialisti jako dobičkosen posel.

Kratka bilanca enoletne španske državljanske vojne. Zadnje nedeljo 18. julija je poteklo eno leto, odkar divja španska državljanska vojna z vsemi grozotami in okrutnostmi. Po angleških cenitvah je bilo tekom enega leta v rdečem španskem ozemlju pobitih 350.000 neborcev, med temi zelo mnogo žensk in otrok. Vatikanska statistika navaja, da je bilo do spomladi 1937 pomorjenih 16.057 duhovnikov in 11 škofov. Število pomorjene duhovščine pa je v zadnjem času znatno naraslo, ker so n. pr. v Barceloni plačevali po tisoč glavnih pokrajinskih mest pa jih imajo beli v rokah nad dve tretjini. Vse kolonije in protektorati Španije so tudi v rokah generala Franca. Od pričetka državljanske vojne so beli osvojili šest pokrajinskih glavnih mest. Rdeči nobenega. In še več pezet za glavo vsakega onega duhovnika, ki je imel vpliv med delavstvom. Od voditelja nacionalistov, generala Franca, zasedeno ozemlje šteje 15 milijonov prebivalcev, pod oblastjo rdečih je komaj še 8 milijonov Špancev. Od 11 španskih mest, ki imajo nad 100.000 prebivalcev, jih je šest v rokah Franca. Od 50

Največjega španskega krvnika doletela zaslužena kazen. V Sevilli na Španskem je bil 14. julija obešen Garcia Atadel, ki ima kot voditelj rdečkarjev in organizator rdeče tajne policije v začetku državljanske vojne na vesti neštevilne umore. Atadelova tajna policija je ob njenem pojavu morila vse povprek. Atadel je priredil v Madridu posebno klet, v kateri je z nezasišano surovostjo mučil svoje žrtve,

med katerimi je bilo mnogo žensk ter otrok. Ko je postal položaj Madrida dvomljiv, je hotel Atadel lani novembra pobegniti v Francijo s premoženjem, katerega je nabral v službi »rdečega mesarja«, pod katerim imenom je bil obče znan. Odfrčal je v letalu, ki se je pa moralo spuščati na tla v Las Palmas in tamkaj je padel ta krvolok nacionalistom v roke. Pri zajetju so dobili pri njem veliko zlatega nakita in prstanov, katere je oropal svojim žrtvam, preden jih je pustil pomoriti.

Nogomet. V nogometnem športu ni bilo kaj posebno zanimivega. Večje tekme se niso vršile, edino v Beogradu so imeli zanimivo srečanje. Jedinstvo in Sašk iz Sarajeva sta se borila za vstop v državno ligo. Pri prvi tekmi v nedeljo je zmagovalo beograjsko Jedinstvo 5:1. Če bo Jedinstvo zmagovalo še v Sarajevu prihodnje nedeljo, bo prišlo v državno ligo kot četrti beograjski nogometni klub. — V Ljubljani je bila trening tekma med SK Ljubljano in ISSK Mariborom. Ljubljana je zmagovala nad slabim nasprotnikom 5:2, pokazala pa ni prav nič posebnega. — V Mariboru je bila prva finalna tekma za juniorsko prvenstvo LNP. Srečali so se juniorji SK Ljubljane in SK Železničarja. Zmagal je Železničar 2:0. Tekma se v nedeljo ponovi v Ljubljani. — V Celju se je predstavil novi prvoradni ljubljanski klub SK Mars ter nastopil proti SK Celju. Zmagali so Celjani 6:2. — Bolj zanimive kakor naše domače tekme se odigravajo dogodki v borbi za srednje evropski pokal. Na Dunaju se je v nedeljo vršila tekma med Avstrijo in nevarnim nasprotnikom, budimpeštanskim klubom Ferencvaros. Zmagala je Avstrija 4:1.

Kolesarstvo. Vsem kolesarjem, ki se zanimajo za kolesarsko organizacijo, sporočamo, da se naj obačajo na domače prosvetne in fantovske organizacije, kjer naj se ustanove kolesarske skupine, obenem pa naj javijo svoj naslov na osrednjo pisarno »Kmetijskih kolesarjev«, Maribor, Aleksandrova cesta 6. Opozarjamo, da so vsi drugi naslovi za organizacijo kmetijskih kolesarjev napačni in da naj se obračajo vsi naši ljudje v teh zadevah samo na ta naslov.

Plavanje. V plavalnem športu je nastopilo v naši državi malo živahnije življenje, odkar so se štirje vodilni plavalni klubi Jugoslavije in Italije združili v posebno ligo ter tekmujejo med seboj. To so ljubljanska Ilirija, splitski Jadran, sušaška Viktorija in tržaška Triestina. Dosedaj so se vršile tekme v Ljubljani med Ilirijo, Jadranom in Triestino ter je v vseh zmagala Ilirija, na Sušaku med Triestino, Jadranom in Viktorijo ter je v vseh zmagala Viktorija, v Trstu pa med Triestino ter Jadranom in Ilirijo. V srečanju Jadran-Triestina je zmagala Triestina, v borbi z Ilirijo pa je izgubila. Dosedaj je nabrala Ilirija največ točk ter ima vse izgleda, da si osvoji prehodni pokal.

Otvoritev športne dvorane v Rušah. Mariborski Maraton ima v Rušah svoj odsek, v katerem delujejo izključno samo delavci ruske tvornice za dušik. Ta odsek v Rušah je silno delaven in živahen. Znani so predvsem ruški rokoborci, ima tudi izvrstne boksarje, goji pa tudi vse ostale panoge športa. Vodstvo tovarne gre svojim delavcem zelo na roko. Omogočilo jim je nabavo potrebnega orodja, sedaj pa jim je pomagalo pri zgradbi krasne športne dvorane, ki bo v nedeljo slovesno blagoslovljena in otvorjena. Pri otvoritvi priredi mariborski Maraton izlet v Ruše ter javen športni nastop. Vabimo na ta izlet vse naše somišljenike.

Zahtevajte povsod „Delavsko fronto“!

oglejte tu, toda prosim vas, da imate odslej hišo kakor eno izmed svojih prijateljev.

— Mojega prijatelja torej, je odgovoril Gilbert, kajti ne poznam jih, vsaj kar tako ne nazivljem gospoda Mihaela.

— Nimate prijatelja? Niti moža, niti žene? Oh, tako... Zardevate... Oh, ni prav, da ste nama to prikrivali! Francoza to ne postara... Morali bi se tega spomniti... Zabavajte se!

Moža sta preživela dopoldne kakor otroci, Gilbert se je navzel nekaj veselosti od veselega značaja mesarja Urmel. Streljala sta na karabinko; bila sta pri igri papagajev, videla sta plesati delavce in delavke iz Kievren in okolice; obiskala sta prijatelje, ki so jima nudili kavo in ko so se ločili pozno zvečer, ko so skupaj večerjali, so bili dobre volje in zadovoljni, da so se spoznali. Urmel je vprašal:

— Na svidenje, kajne? Kako dolgo boste še ostali na Pen-Fendi?

— Mogoče teden dni, mogoče vedno. Toda če bom ostal, se bom vrnil sem.

— Vendar pred 17. novembrom, je rekel Urmel, kajti takrat grem na potovanje.

In tramvaj se je pogreznil v noč proti Onaing.

XII.

Vihar.

Najbolj mračni tedni v letu so prišli. Ves dan in vso noč so se podili deževni oblaki. Morje je dalo vanje življenje in hrano za milijone klasov in cvetic, dreves in ljudi, za rastline in živa bitja. Zapovedalo je vetru: »Razdeli sile, in to kar je preveč se bo vrnilo v globočine, da znova odide.« In veter je namakal Severne pokrajine. Vso Belgijo, Flandrijo, Nizozemsko in nizke pokrajine Nemčije so komaj spravile zadnje prideleke; močje so kleli poleg v blato zavoženih voz, bili pa so tudi dnevi, ko so morali

ostati doma, ter čakati, da se zjasni, pa se kar ni hotelo.

Žalostne ure, nevarne za te, ki imajo v srečo zdrave sanje. Pred koncem prvih štirinajst dni v novembru je gospod Walmary dal populiti ogromne množine sladkorne pese, ki je zorela na petdesetih hektarjih zemlje. Veliki vozovi so vozili prideleke v tovarne. Gospodar je torej naročil Heilmanu, da nadaljuje z obdelovanjem zemlje in kljub slabemu vremenu so šle vse vprege ven in razmočena zemlja se je bleščala za njimi, oglašena od železnih pluznih desk. Močje so si pokrili rame z starimi oblekami, ali z vrečami. Nevihta je gonila svoje črne vode iz vzhoda na zahod, iz severa na jug in celo živali so imele rdeče trepalnice radi neprestanega udarjanja vode. Veter je razmetaval preletavajoče se vrane. Trava se je zvijala pod grudami. Včasih so se delavci vrnili, ker niso mogli vzdržati radi plohe. In če se je zgodilo, da je ostal eden sam na polju, je bil to vedno Gilbert Kloké, ki so mu dali nov plug, ki so ga vlačili trije pari volov, ki so sopli proti svojim iztegnjenim podkolenicam.

Tako se je bilo treba v četrtek 16. novembra v naglici vrniti na kmetijo že ob desetih. Nebo je bilo prevlečeno z enim samim oblakom, brez razpoke in ki se je zdel nepremičen. Lilo je že od zjutraj, da so živali vzdrgetavale s kožo.

— Živali ne vlečejo več, je rekel Heilman. Lahko bi zbolele. Močje vrnite se!

In ko je videl, da Gilbert nadaljuje svoje delo, je zaklical:

— Ukaz je za vse, za Nivernejce, kakor za Flandrijce!

Gilbert kakor da ni slišal.

Šest volov je v nalivu vleklo naprej, oddaljevali so se, zaviti v meglo svojih dihov in sopar, ki so se dvigale iz njihovih hrbtov. Volar za njimi v modri-

kasti meglici svoje poteče se vprege se je zdel mnogo večji kot navadno.

— Pogini, če hočeš, Nivernejec! Toda če ena tvojih živali zboli, boš ti plačal stroške!

Vsi plugi, razen enega, so drug za drugim odšli proti kmetiji. Gilbert je ostal sam na neizmernem polju. Bela pega njegovih volov se je pomikala po zemlji, v nevihti, pod nizkim oblakom. Vaški otroci, ki so gledali od daleč skozi okna, so govorili: »Kdo je ta, ki je tam in je bel?«

Gilbert ni ubogal, ker je sovražil Heilmana, ker se je strast polastila volarja in ga je napravila nespetnega. Ni več spal. Prepisal se je s hlapi za najmanjše stvari, zlasti s temi, ki se mu je zdelo, da jih ima gospa Heilman rajši. Delovodjo ni več pozdravljaj, tudi odgovarjal mu ni več. Neobčutljivi Heilman je prenašal ta značaj in se radi tega ni vznemirjal. Celo opravičeval ga je. »Star je, je pravil. »Mogoče je prinesel sabo skrbi, za katere nihče ne ve. In še, on je močan.« Moč mu je ugajala, kakor najlepša stvar, ki jo je poznal.

Ne, ni od doma prinešena žalost zmešala Gilbertu glave, to je bila sosesčina te lepe mladosti, ki jo je srečal na kmetiji in oddaljenost družinskih stvari, ki so slabile duha in telo. Kako so bile daleč priče njegove sramote, vsi ti, ki bi se lahko norčevali, pomagali ali svetovali! Nič več ga ni spominjalo matere Kloké, nič več mladosti, niti let ljubezni, niti dolge dobe, ko je Gilbert ostal zvest hiši, vrtu, leseni postelji, kositrasti žlici in spominu smrti. Štefan, Justin sin, ni pisal. Novice o gospodu Mihaelu niso prišle. Vse navadno je bilo prekinjeno, tovarištvo, pogovori, delo v gozdu in na travnikih. In v praznini je rada malopridna želja. Bilo je temu, skoro staremu možu, gospodar. Niti ena beseda ga ni opogumljala, niti en pogled.

(Dalje sledi)